

VOORSTEL INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING BOVENLOKALE CULTUURWERKING

Deze nota formuleert het voorstel om binnen onze regio een intergemeentelijke samenwerking (IGS) voor bovenlokale cultuurwerking (inclusief bibliotheken) op te richten, waarvoor we bij de Vlaamse overheid een subsidieaanvraag kunnen indienen. De nota maakt de vraag concreet, tekent de tijdlijn, formuleert de meerwaarde van het voorstel en start met een bondige schets van het Vlaamse beleidskader.

INTRODUCTIE

Beleidskader

Vlaanderen kende de afgelopen jaren een aantal bestuurlijke veranderingen met invloed op verschillende beleidsdomeinen: meer autonomie voor lokale besturen, minder bevoegdheden voor de provincies, gemeentefusies ... Het bovenlokale cultuurdecreet speelde in op deze recente ontwikkelingen met onder andere een subsidielijns voor intergemeentelijke samenwerkingen (IGS) rond cultuur. Een toekomstscenario voor Vlaanderen is een gebiedsdekkend netwerk van cultuurregio's.

Wat

Een IGS bovenlokale cultuurwerking beantwoordt aan de doelstellingen van het bovenlokaal cultuurdecreet, dat definitief werd goedgekeurd op 8 maart 2024. Dit decreet heeft tot doel om een kwalitatieve, duurzame, diverse en geïntegreerde cultuurwerking uit te bouwen, te stimuleren, te optimaliseren en participatie te bevorderen.

Een IGS bovenlokale cultuurwerking bundelt en versterkt kennis en expertise, zorgt voor samenwerkingsafspraken, verbindt de actoren uit het culturele veld met elkaar, zoals de bibliotheken, coördineert en faciliteert de samenwerking.

Een werkingssubsidie van de Vlaamse gemeenschap voor een IGS bovenlokale cultuurwerking is een financiële ondersteuning gedurende zes jaar in de periode 2027-2032 voor samenwerkingsverbanden tussen verschillende gemeentes, die samen 75% van het werkingsbudget van de IGS inbrengen. De maximale jaarlijkse werkingssubsidie van Vlaanderen bedraagt 0,9 euro per inwoner, met een minimumfinanciering van 100.000 euro.

De aanvraag van een werkingssubsidie voor een IGS bovenlokale cultuurwerking dient te gebeuren door een daartoe opgerichte rechtspersoonlijkheid. Projectvereniging Erfgoed Noorderkempem heeft reeds een (momenteel niet ingevulde) deelwerking Bovenlokale Cultuur die eenzelfde gebied omvat en die hiervoor kan ingezet worden.

VRAAG

Wat

Het inzetten van een rechtspersoonlijkheid die bij de Vlaamse overheid een werkingssubsidie kan aanvragen voor een IGS rond cultuur om de ontwikkeling en realisaties van het cultuurbeleid in de deelnemende gemeenten te ondersteunen, te versterken en verder te ontwikkelen (IGS bovenlokale cultuurwerking).

Wie

Om in aanmerking te komen moet een IGS minimaal 85.000 inwoners tellen. De twaalf gemeenten in het noordoosten van de provincie Antwerpen hebben samen bijna 205.000 inwoners (Arendonk, Baarle-Hertog, Beerse, Hoogstraten, Kasterlee, Lille, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels, Rijkevorsel, Turnhout en Vosselaar).

Wanneer

- > najaar 2024: voorbereiding, uitwerking, bespreking en creëren van een gemeenschappelijk draagvlak bij lokale besturen en hun diensten voor het oprichten van een IGS bovenlokale cultuurwerking
- > januari-februari 2025: intentieverklaringen van de deelnemende lokale besturen om (1) gezamenlijk een rechtspersoonlijke IGS in te zetten voor bovenlokale cultuurwerking, (2) een projectcoördinator aan te stellen en (3) bij de Vlaamse overheid een bovenlokale projectsubsidieaanvraag voor de opmaak van de voorbereidende cultuurnota in te dienen
- > september 2025: officialiseren van de rechtspersoonlijkheid IGS door de aanpassing van de bestaande projectvereniging Erfgoed Noorderkempen, voorbereid en uitgewerkt tijdens de voorafgaande maanden door een aangestelde projectcoördinator. Formele goedkeuring in de nieuwe meerjarenplannen van de deelnemende besturen.
- > eind maart 2026: indienen bij de Vlaamse gemeenschap van de subsidieaanvraag, die vertrekt vanuit een cultuurnota, samen opgemaakt en goedgekeurd door de deelnemende lokale besturen
- > 1 januari 2027: start van het IGS

Tijdljn start intergemeentelijke samenwerking bovenlokale cultuurwerking

Meerwaarden voor de burger

> De burger vindt beter zijn weg in het gevarieerde, brede cultuur- en vrijetijdsaanbod in de IGS-regio. Gezamenlijke werkafspraken, gecoördineerde communicatie en efficiënte organisatie zorgen voor een goed overzicht en totaalbeeld van het aanbod, de mogelijkheden en de dienstverlening, bijvoorbeeld via een gezamenlijke website.

> Lokale verenigingen van burgers binnen een IGS bovenlokale cultuurwerking krijgen de mogelijkheid om bijkomend bovenlokale cultuursubsidies voor kleine bovenlokale cultuurprojecten aan te vragen. Deze mogelijkheid vervalt wanneer er geen IGS bovenlokale cultuurwerking wordt opgericht. Het IGS bovenlokale cultuurwerking is bevoegd om de inhoudelijke beoordeling te organiseren van de kleine bovenlokale projecten.

> Een IGS bovenlokale cultuurwerking vergroot de mogelijkheden voor de lokale cultuurwerking en het cultureel verenigingsleven (zoals erfgoed, jeugdcultuur, muziek, toneel, ...), bijvoorbeeld door uitwisseling tussen artiesten, kunstenaars en verenigingen van informatie, kennis en materialen. Het creëert daardoor voor elke burger bijkomende kansen voor participatie, sociaal contact en een positief thuisgevoel.

> Afstemming en samenwerking vergroot de bekendheid van de UITPAS. Samenwerken tussen aanbiedende lokale besturen maakt de organisatie ervan meer efficiënt en impactgericht, waardoor de cultuurparticipatie van mensen met minder kansen vergroot.

> Intergemeentelijk samenwerken met een gemotiveerd cultureel middenveld over de gemeentegrenzen heen zorgt voor beter rendement en impact van het gemeentelijk ondersteuningsbeleid. De gecreëerde meerwaarde genereert trots en fierheid bij de burger, wat afstraalt op elke deelnemende gemeente.

Meerwaarden voor de deelnemende lokale besturen

- > Voor een lokaal bestuur biedt een IGS bovenlokale cultuurwerking meer beleidsruimte en meer autonome keuzevrijheid, meer kennis en specifieke expertise, meer professionele aanpak en ondersteuning van de eigen cultuurwerking. Daardoor vergroot zowel de slagkracht als de kwaliteit van de cultuurwerking.
- > Het samenbrengen en delen van professionele kennis en expertise uit de deelnemende lokale besturen biedt kansen om bijkomende financiële middelen te genereren uit diverse subsidiekanalen, zodat meer opportuniteiten ontstaan, ook voor de eigen cultuurwerking.
- > Door het bundelen en gemeenschappelijk coördineren van aspecten van het eigen cultuurbeleid verwerft het lokaal bestuur meer inzicht en overzicht. Daardoor kan beter ingespeeld worden op lokale noden, ook in kleinere gemeenten. Onderlinge afstemming wordt makkelijker en er kan beter op een efficiënte en gecoördineerde manier initiatief genomen worden. Inzetten op gezamenlijke rapportage om beter te vergelijken is hiervan een voorbeeld.
- > Een lokaal bestuur heeft de mogelijkheid om reeds bestaande of nieuwe samenwerkingen te integreren binnen de structuur van de IGS (zoals de UiTPAS, Erfgoed Noorderkempen, jeugdregio's,...). Een IGS kan dus ingezet worden om andere samenwerkingsverbanden in zich te verenigen, waardoor samenwerking overzichtelijk en eenvoudiger wordt. Het huidig lokaal netwerk vrijetijdsparticipatie kan in toekomst enkel een bovenlokaal netwerk zijn in de schoot van een IGS bovenlokale cultuurwerking (en hiervoor bijkomende middelen bekomen).
- > Lokale besturen (en het IGS cultuur zelf) kunnen subsidies aanvragen voor grote transversale projecten. Eerder ontvingen de bovenlokale projecten Collectieve Collectie Kempen en Het Groot Circus van het Klein Verdriet bijvoorbeeld bovenlokale projectsubsidies.
- > Een lokaal bestuur binnen een IGS voorziet in een ondersteunende structuur voor zijn lokale cultuurambtenaar. Overleg en kennisdeling met cultuur- en bibliotheekcollega's uit de IGS-regio versterkt hen. Het doet hen verder kijken dan hun dagelijkse operationele taken en biedt kans voor vernieuwing en verdieping van hun werk.
- > Een lokaal bestuur kan dankzij samenwerking het eigen cultuurbeleid versterken en kwalitatief verdiepen. Kennis delen, leren van elkaar en over het muurtje kijken stimuleert immers inventiviteit en creativiteit.

SIMULATIE FINANCIËLE SCENARIO'S

	Inwoners		Toelage per gemeente	
Gemeente	Totaal	Aandeel %	Minimale bijdrage	Maximale bijdrage
ARENDONK	13.798	7%	€ 5.009,90	€ 9.313,65
BAARLE-HERTOG	3.060	1%	€ 1.111,05	€ 2.065,50
BEERSE	18.668	9%	€ 6.778,14	€ 12.600,90
HOOGSTRATEN	22.385	11%	€ 8.127,74	€ 15.109,88
KASTERLEE	19.775	10%	€ 7.180,08	€ 13.348,13
LILLE	17.081	8%	€ 6.201,92	€ 11.529,68
MERKSPLAS	8.917	4%	€ 3.237,66	€ 6.018,98
OD-TURNHOUT	14.981	7%	€ 5.439,43	€ 10.112,18
RAVELS	15.574	8%	€ 5.654,75	€ 10.512,45
RIJKEVORSEL	12.551	6%	€ 4.557,13	€ 8.471,93
TURNHOUT	47.951	23%	€ 17.410,47	€ 32.366,93
VOSELAAR	11.820	6%	€ 4.291,71	€ 7.978,50
Totaal gemeenten	206.561	100%	€ 75.000,00	€ 139.428,68
Subsidie Vlaanderen			€ 100.000,00	€ 185.904,90
Totaal werkingsbudget			€ 175.000,00	€ 325.333,58

Bevolkingsaantal op 01/09/2024 Arrondissement Turnhout

Bronnen

zie <https://www.cultuuroptil.be/update-nieuw-decreet-bovenlokale-cultuurwerking-definitief-goedgekeurd/>

zie <https://www.cultuuroptil.be/cultureel-netwerk/>